

Syntax

pravidla psaní interpunkce

čárka v souvětí

- bez čárky, pokud prostě slučovací spojky *a, i, ani, nebo, či*
- nevyžaduje-li to jiný vztah!!!

bez čárky – hlavní věty

- *Hugo připluje lodí **a** Ludmila přijede traktorem.*
- *Policejní člun udělal velkou kličku **a** šikovně se vyhnul nákladní lodi.*
- *Navzdory slibu se u nás nikdo nezastavil **ani** nám telefonicky nesdělil podrobnosti.*
- *Naše kočky si na zahradě pěkně hrály **nebo** se kolem domu proháněly se sousedovic kočkou.*

bez čárky – vedlejší věty

- VV stejného druhu a na stejné syntaktické úrovni
- *Písnička vznikne, když se hudba se slovem v pravou chvíli sejdou **a** když si spolu porozumí.*
- *Nevěděl, kdo se mu ještě ozve telefonicky **ani** kdo už na sraz přijel.*

bez čárky – vedlejší věty

- VV stejného druhu a na stejné syntaktické úrovni
- *Písnička vznikne, když se hudba se slovem v pravou chvíli sejdou **a** když si spolu porozumí.*
- *Nevěděl, kdo se mu ještě ozve telefonicky **ani** kdo už na sraz přijel.*

bez čárky – vedlejší věty

- spojovací prostředek nemusí být stejný nebo se ve druhé VV opakovat
- *Byla velmi unavená, jelikož špatně spala **a** málo pila.*
- *Nejlepší by bylo, kdybyste se mnou spolupracovala **a** poskytla mi všechny potřebné informace.*
- *Karla žere krabice, protože se nudí **nebo** mě chce naštvat.*

prostě slučovací spojka v jiném kontextu

- nespojuje-li těsně sousedící věty – pokud se vloží věta mluvnicky závislá, popř. blok takových vět (střídání syntaktických úrovní)

→ psaní čárky

- *Pověz mi, **co** čteš, **a** já ti povím, **jaký** jsi.*
- *Jirka se podivil, **že** pes mluví lidskou řečí, **a** třikrát zapískal na píšťalku.*
- *V roztržitosti zapomněl, **že** je schod ještě měkký, **a** udělal do betonu otisk boty.*

prostě slučovací spojka v jiném kontextu

- vklíněná vedlejší věta nemusí být nutně závislá na první větě hlavní
- *Horečně se balili, a aby se vyhnuli odhalení, pozhasínali všechna světla v bytě.*
- *Během jízdy si pozorně prohlédla půl tuctu nákladních aut, a když se policista začal vyptávat, věrohodně mu vůz popsala.*

oddělování souřadně spojených vět

- čárka když jiné než prostě slučovací spojky *a, i, ani, nebo, či*
 - popř. spojení bezespoječné = asyndetické
- a) souřadně spojené hlavní věty
- b) souřadně spojené vedlejší věty
- ! vložená věta může být vložená i do už vedlejší věty

Ověřili jsme si, že cesta, kterou jsme se vydali, je správná.

bezespoječné spojení: cvičení

- *Definitivně jsem se rozhodl neslevit ze svých zásad nemohl bych se lidem podívat do očí.*
- *Advokát byl muž s věčně zakaboněnou tváří nikdy se neusmál v rozhovorech se choval rozpačitě navenek budil nedůvěru.*
- *Pražské mezinárodní letiště v Ruzyni se z ledového sevření vzpamatovává téměř celý den většina letů musela být zrušena řada letadel byla přesměrována jinam.*

bezespoječné spojení: cvičení

- *Definitivně jsem se rozhodl neslevit ze svých zásad, nemohl bych se lidem podívat do očí.*
- *Advokát byl muž s věčně zakaboněnou tváří nikdy se neusmál v rozhovorech se choval rozpačitě navenek budil nedůvěru.*
- *Pražské mezinárodní letiště v Ruzyni se z ledového sevření vzpamatovává téměř celý den většina letů musela být zrušena řada letadel byla přesměrována jinam.*

bezespoječné spojení: cvičení

- *Definitivně jsem se rozhodl neslevit ze svých zásad, nemohl bych se lidem podívat do očí.*
- *Advokát byl muž s věčně zakaboněnou tváří, nikdy se neusmál, v rozhovorech se choval rozpačitě, navenek budil nedůvěru.*
- *Pražské mezinárodní letiště v Ruzyni se z ledového sevření vzpamatovává téměř celý den většina letů musela být zrušena řada letadel byla přesměrována jinam.*

bezespoječné spojení VH: cvičení

- *Definitivně jsem se rozhodl neslevit ze svých zásad, nemohl bych se lidem podívat do očí.*
- *Advokát byl muž s věčně zakaboněnou tváří, nikdy se neusmál, v rozhovorech se choval rozpačitě, navenek budil nedůvěru.*
- *Pražské mezinárodní letiště v Ruzyni se z ledového sevření vzpamatovává téměř celý den, většina letů musela být zrušena, řada letadel byla přesměrována jinam.*

bezespoječné spojení: cvičení

- *Popřejme tomuto pracovišti ať se mu nadále daří ať jeho rozvoj neustává.*
- *Netušil ani jak matka v daleké cizině strádá jak je blízka zoufalství.*
- *Svěřil se mi že řešení se našlo že dostaneme úvěr.*

bezespoječné spojení: cvičení

- *Popřejme tomuto pracovišti, ať se mu nadále daří, ať jeho rozvoj neustává.*
- *Netušil ani jak matka v daleké cizině strádá jak je blízka zoufalství.*
- *Svěřil se mi že řešení se našlo že dostaneme úvěr.*

bezespoječné spojení: cvičení

- *Popřejme tomuto pracovišti, ať se mu nadále daří, ať jeho rozvoj neustává.*
- *Netušil ani, jak matka v daleké cizině strádá, jak je blízka zoufalství.*
- *Svěřil se mi že řešení se našlo že dostaneme úvěr.*

bezespoječné spojení VV: cvičení

- *Popřejme tomuto pracovišti, ať se mu nadále daří, ať jeho rozvoj neustává.*
- *Netušil ani, jak matka v daleké cizině strádá, jak je blízka zoufalství.*
- *Svěřil se mi, že řešení se našlo, že dostaneme úvěr.*

a

- je-li součástí **víceslovného** slučovacího **prostředku** (*a proto, a tak, a přesto, a přece, a tedy, a tudíž*) **bez** prostě slučovacího významu → čárka
- **a tak** – s čárkou pouze u důsledkového významu (možno nahradit *a proto*)
 - *a tak* ve smyslu „tím(to) způsobem“ je slučovací
 - *Chci číst pomalu a tak to taky udělám!*
- *Děti si přály zvířátko, a tak jim otec sehnal štěně.*
- *V Austrálii nikdy žádná divoká kočka nežila, a tak jsou všechny domácí kočky přistěhovalci.*
- *Bratr nečekaně uspěl při konkurzu na výhodné místo, a tudíž z rodinné firmy odešel.*
- *Už jednou se spálil, a přece udělal tutéž chybu znova.*

než

- srovnání
- čárku, pokud spojujeme věty

Hořké pivo chutná lépe, než chutná pivo kyselé.

Radši seděli v hospodě, než se učili o syntaxi.

- bez čárky připojujeme-li nevětný výraz

Hořké pivo je lepší než kyselé.

Radši seděli v hospodě než ve škole.

než

- spojení dvou určitých slovesných tvarů
 - dvě rovnocenné varianty, nelze určit, zda několikanásobný přísudek nebo spojení dvou vět v souvětí

Spíš si hověl než pracoval. i Spíš si hověl, než pracoval.

Víc ho kritizovali než chválili. i Víc ho kritizovali, než chválili.

VV + výraz s oslabenou větnou platností

- dvě varianty – s čárkou i bez čárky
- *dobře, raději, hlavně, možná, samozřejmě, mimochodem, bohužel, naštěstí, celkem vzato, upřímně řečeno, prosím, přirozeně, ...*

VV + výraz s oslabenou větnou platností

- *Možná, že Karla žere novou sedačku.*
- *Možná že Karla žere novou sedačku.*

- *Pošlete nám, prosím, všechny údaje.*
- *Pošlete nám prosím všechny údaje.*

- *Syntax je, celkem vzato, docela zajímavá.*
- *Syntax je celkem vzato docela zajímavá.*

VV + výraz s oslabenou větnou platností

- *Samozřejmě, že ne.*
- *Samozřejmě že ne.*

- *Možná, že přijde.*
- *Možná že přijde.*

- *ať děláme co děláme*
- *bud' jak bud'*
- *ať je jaký je*

VV + výraz s oslabenou větnou platností

- !!!
- stojí-li modální částice na začátku věty a následuje příklonka (enklitikon)
→ bez čárky

Bohužel jsem neměl čas.

Možná jsi to nevěděl.

Samozřejmě mu to dal.

zásady u složitějších konstrukcí

- spojovací prostředek + zesilovací/vytýkací výraz – čárka před tento výraz
 - *teprve, jen, zvláště, právě, hned, ještě, zrovna, dříve*
- *Starosti ti nastanou, **teprve až** se budeš muset učit na zkoušku.*
- *Moderátor soutěž ukončí, **teprve když** mu soutěžící dá příslušný pokyn.*
- *Do soutěže bych se přihlásil, **jen kdybych** měl opravdu hluboko do kapsy.*
- *Jako začátečník se bál předjíždět, **zvláště když** jel za kamionem.*
- *Znala správnou odpověď, **ještě než** dozněla celá otázka.*

zásady u složitějších konstrukcích

- výskyt různovětných podřadicích spojovacích prostředků – čárka (jedna) před první z nich
 - = každý náleží jiné větě
- *Přísloví tvrdí, **že když** se dva hádají, třetí se směje.*
 - = *Přísloví tvrdí, že třetí se směje, když se dva hádají.*
- *Nic neviděla, **protože když** uklouzla, brýle jí upadly na zem.*
 - *Nic neviděla, protože brýle jí upadly na zem, když uklouzla.*
- *Vím, **že ať** tvrdíte cokoliv, nic už nebude jako dřív.*
 - *Vím, že nic už nebude jako dřív, ať tvrdíte cokoliv.*

zásady u složitějších konstrukcí

- zdvojené spojky – souřadicí (parataktická) + podřadicí (hypotaktická)
 - i když je první spojka *a*
- *Nemám představu, kdy se nám bude dařit lépe, **ale až** ta šťastná chvíle nastane, určitě se ti pochlubím.*
 - *Nemám představu, kdy se nám bude dařit lépe, ale určitě se ti pochlubím, až ta šťastná doba nastane.*
- *Chtěla jsem jí ještě něco poradit, **avšak když** se na mě obořila, raději jsem zmlkla.*
 - *Chtěla jsem jí ještě něco poradit, avšak raději jsem zmlkla, když se na mě obořila.*

zásady u složitějších konstrukcí

- *Obilí kvapem rostlo, a nežli jsem se nadál, bylo větší než já.*
 - *Obilí kvapem rostlo a bylo větší než já, nežli jsem se nadál.*
- *Pomalou couvala ke dveřím, a než zhasla baterka, sklouzla tenkým kuželem světla po obličejích usínajících dětí.*
 - *Pomalou couvala ke dveřím a sklouzla tenkým kuželem světla po obličejích usínajících dětí, než zhasla baterka.*
- *Při aktivaci přístroje postupujeme podle návodu, a máme-li problémy, konzultujeme je na bezplatné telefonní lince.*

zásady u složitějších konstrukcí

- obecnější pravidlo:

= nezáleží na typu souřadící spojky – důvod ke kladení čárky automaticky nastane, když se setkají věty na rozdílných mluvnických úrovních

infinitivní konstrukce: čárka

- **infinitiv zastupující VV** (nejčastěji předmětnou/přívlastkovou)

Maminka hledala, co snést nemocnému Pavlovi nejlepšího.

Poradte mi spolehlivý způsob, jak zapůsobit na publikum.

infinitivní konstrukce: čárka

- zastupuje-li VV s podřadicí spojkou kromě *než*

Přemýšlel, jak začít.

Nevěděl, kam dřív skočit.

Dosud se nepodařilo najít způsob, jak diagnostikovat toto onemocnění.

Řešili otázku, zda změnit strategii.

infinitivní konstrukce: čárka

- s významem podmínkovým nebo možnostním

Žít v dávných dobách, psali bychom husím brkem.

Sklonit víc hlavu, neuhodil by se o nízké dveře.

Mít víc peněz, jela bych na dovolenou.